

автором пропонується обобщающие выводы относительно качества правовой охраны коммерческой тайны от преступных посягательств.

Ключевые слова: *коммерческая тайна, товары и услуги, сведения, разглашение, конфиденциальность, уголовная ответственность.*

Kamensky D.V. Trade secret under the protection of criminal law of Ukraine and United States of America: comparative analyses

The article is dedicated to the comparative legal research of Ukrainian and U.S. criminal law provisions that protect trade secrets from illegal attacks. Elements of relevant crimes are analyzed based on the theoretical research and court practice materials. Particular attention is paid to the main features of trade secret as a specific subject of these crime sets – such as its value, special protection regime, secrecy, commercial purpose. Main elements of economic espionage as a unique crime under U.S. federal law are revealed to demonstrate practical means to protect national commercial interests from illegal intrusions from abroad. The author reaches conclusion on the absence of objective reasons for establishing criminal liability for economic espionage in Ukraine at this point. Some of the federal judicial precedents related to criminal law protection of trade secrets are illustrated in the article.

It is substantiated that significant impact on the interpretation of relevant crimes elements in Ukraine is done by the provisions of other branches of laws (namely, civil and business law) while courts play significant role in federal statutes interpretation in the United States. The proposed article generally demonstrates with specific focus on researched crimes that many provisions and their elements under the criminal law frameworks of Ukraine and the United States can and should be compared. The theoretical and practical benefits of the proposed and similar comparative law researches are obvious.

Key words: *trade secret, goods and services, data, disclosure, confidentiality, criminal liability.*

УДК 347.963

**М.П. Каркач,
М.Й. Курочка**

**ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ
КООРДИНАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ ДЕРЖАВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ**

У статті розглянуто питання координаційної діяльності правоохоронних органів держав-членів Європейського Союзу та України. При цьому головну увагу приділено таким органам як Європол та Євроюст. Висвітлено роль Європолу щодо запобігання та контролю організованої злочинності на території Європи. Розкрито сутність його координуючої функції, яка складається зі спільних дій компетентних органів країн-членів ЄС щодо надання інформації, оперативної та технічної допомоги в розслідуванні найбільш складних проявів організованої злочинної діяльності. Констатується недостатність, фрагментарність вітчизняного механізму регулювання координаційної діяльності правоохоронних органів. Обґрунтовано необхідність прийняття окремого

законодавчого акта, який би регламентував різнобічні питання координації, оскільки рух у напрямі європейської інтеграції вимагає узгодження національних процедур з європейськими механізмами багаторівневої взаємодії правоохоронних органів.

Ключові слова: *країни-члени ЄС, координація, Європол, Євроюст, Європейська Конституція.*

Постановка проблеми. Для України дослідження питань співпраці держав-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) у галузі правоохоронної діяльності є важливим, особливо в період, коли питання координаційної діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності передбачено в новому Законі України «Про прокуратуру».

Певною особливістю сучасного стану є посилення міжвідомчої співпраці правоохоронних та судових органів країн – членів ЄС, утворення спеціальних структур, які відіграють важливу роль у боротьбі зі злочинністю. Крім національних правоохоронних органів – це Європейська поліція (Європол) і Євроюст, які виконують конкретні завдання взаємної допомоги, координують зусилля між органами поліції, митної служби, імміграції та юстиції ЄС. Крім цього утворено Генеральний директорат внутрішніх справ, який розпочав свою діяльність з 01.07.2010 р., має повноваження Міністерства внутрішніх справ ЄС. Заходи, які ним здійснюються, спрямовані на забезпечення економічного, культурного та соціального зростання ЄС, а також підтримання стабільності законності та безпеки в усіх сферах соціального життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Динамічна розбудова загальноєвропейської координаційної інфраструктури в галузі кримінального провадження вимагає адекватного наукового забезпечення цього процесу. Попри те, що серед вітчизняних учених окремі питання цієї тематики розглядали В.В. Долежан, В.В. Касько, І.М. Козьяков, Г.П. Серета, В.В. Сухонос, М.В. Руденко та ін., координаційна практика постійно перебуває в русі, інтенсивно оновлюється, що обумовлює доцільність її аналізу в межах цієї праці.

Формування цілей. Метою статті є дослідження стану координаційної діяльності правоохоронних органів держав Європейського Союзу та України.

Виклад основного матеріалу. Європол розпочав свою діяльність з 01.07.1999 р. Метою його діяльності є підвищення ефективності співробітництва компетентних відомств щодо запобігання й протидії злочинності, а також аналіз причин її розповсюдження. Крім цього, метою Європолу є підвищення ефективності роботи національних правоохоронних органів та розвиток співробітництва між ними [1, с. 359]. Його створення було обумовлено Маастрихтським договором і він розпочав свою роботу у вигляді Підрозділу по боротьбі з незаконним обігом наркотиків (ЕБи).

Поступово до ЕБи додавалися підрозділи, що спеціалізувалися на боротьбі з іншими видами злочинної діяльності. Європейська рада в м. Канни в червні 1995 року схвалила Конвенцію про Європол, що була ратифікована всіма державами-членами ЄС і набула чинності з 01.10.1998 р. [2]. Мандат агентства був розширений і дав Європолу повноваження щодо боротьби з усіма небезпечними формами міжнародної злочинності, а згідно з Рішенням Ради ЄС від 06.12.2001 р., до компетенції Європолу додатково передані злочини проти життя, свободи й особистої недоторканності (убивство, завдання тяжких тілесних ушкоджень); проти власності, суспільних інтересів й у сфері фінансової діяльності; деякі злочини у сфері незаконної комерційної діяльності і проти навколишнього середовища. Відповідно до параграфу 2 ст. 30 Договору про ЄС його головний законодавчий орган – Рада – прийняла правовий акт, який уповноважив Європол сприяти координації слідчих дій по конкретних справах, у тому числі і в рамках спільних слідчих бригад з участю представників Європолу.

Координація здійснюється головним чином у формі постійних контактів офіцерів по зв'язку, відряджених до різних держав-членів ЄС, а також шляхом нарад керівників національних відділів по зв'язках з Європолом, які можуть проводитися відповідно до ст. 4 Конвенції 1995 р. Наприкінці 2000 р. Рада ЄС прийняла дві рекомендації: 1) Рекомендація державам – членам від 30.11.2000 р. «Про підтримку Європолом об'єднаних слідчих бригад, створених державами-членами» [3]; 2) Рекомендація державам-членам від 25.09.2000 р. «Про запити Європолу, що пропонують почати кримінальне розслідування конкретних справ» [4]. Це передбачає, що держави-члени повинні розглядати кожен запит, який адресований їм Європолом з пропозицією порушити, провести або скоординувати розслідування конкретних справ, а також інформувати Європол як у випадку погодження, так і відмови в задоволенні вимог по запиті. Друга рекомендація за своєю правовою природою – не обов'язковий для виконання акт.

Таким чином, значення Європолу щодо запобігання й контролю організованої злочинності на території Європи полягає в його координуючій функції, спільних дій компетентних органів країн-членів ЄС, у наданні інформації, оперативної, технічної допомоги в розслідуванні найбільш складних проявів організованої злочинної діяльності.

Діяльністю Європола керує Директорат на чолі з Директором. Директорат Європола призначається Радою ЄС (міністри юстиції і внутрішніх справ). Європол перетворився в орган, що координує роботу правоохоронних органів усіх держав-членів ЄС у розслідуванні злочинів транснаціонального характеру. Він підзвітний Раді міністрів юстиції і внутрішніх справ Європейського Союзу, яка здійснює загальне керівництво і контроль за діяльністю Європолу, призначає директора агентства і його

заступників, затверджує бюджет. До Ради міністрів входять представники всіх держав-членів ЄС, будь-яке рішення вона може прийняти лише за умови одноголосного схвалення.

На таких же принципах діє й агентство Євроюст, який є найновішим із утворених у структурі правоохоронних органів ЄС підрозділів. Він сформований у березні 2002 року, щоб підвищити ефективність діяльності правоохоронних органів держав-членів ЄС у сфері розслідування і судового переслідування особливо небезпечних міжнародних злочинів і, передусім, організованої злочинності. Головними завданнями є підтримання й зміцнення координації та співробітництва між національними органами слідства та обвинувачення у сфері тяжких злочинів, що впливають на дві і більше держави-члени ЄС або потребують спільного обвинувачення, що ґрунтується на проведених операціях та інформації, наданій органами держав-членів та Європолем. Завдання включають: ініціювання кримінальних розслідувань, які проводять компетентні національні органи, зокрема злочинів проти фінансових інтересів Союзу; координацію розслідувань та переслідувань, зміцнення судового співробітництва, зокрема шляхом урегулювання конфліктів юрисдикцій та шляхом тісної співпраці з Європейською судовою мережею [5, с. 85]. Євроюст координує роботу національних прокуратур та інших правоохоронних відомств держав-членів ЄС, що займаються кримінальним переслідуванням або розслідуванням кримінальних справ.

Після створення Євроюсту у 2002 р., з метою встановлення й підтримки тісного співробітництва між Європолем та Євроюстом було укладено Угоду від 09.06.2004 р. [6]. Її цілями було покращання координації з метою збільшення їх ефективності в боротьбі з тяжкими формами міжнародної злочинності, які знаходяться у сфері компетенції обох цих органів, та уникнення дублювання роботи. Зокрема, передбачалося досягти цього за допомогою обміну оперативною, стратегічною й технічною інформацією. Для цього Главою 2 Угоди передбачено проведення регулярних консультацій між директором Європолу й президентом Колегії Євроюсту та зустрічей між представниками цих сторін. Крім того, приділяється увага обробці, передачі та доступу до інформації між Європолем та Євроюстом. У главі 4 Угоди встановлено вимоги щодо конфіденційності, зокрема, що кожна сторона має гарантувати конфіденційність і відповідні стандарти безпеки для інформації, отриманої на підставі даної Угоди. Крім того, передбачено порядок вирішення спорів між сторонами, що за загальним правилом, повинні вирішувати позитивно Директор Європолу та президент Колегії Євроюсту.

Як уже було зазначено, Євроюст – це орган ЄС, відповідальний за координацію діяльності правоохоронних органів держав-членів ЄС. Пра-

вовий статус цього органу закріплений у рішенні Ради Європейського союзу від 28.02.2002 р. «Про створення Євроюсту з метою посилення боротьби з тяжкою злочинністю» [1]. До сфери компетенції Євроюсту потрапляють усі злочини, перелічені в Конвенції про Європол, а також комп'ютерні та екологічні злочини, відмивання грошей, шахрайство й корупція. З метою підвищення ефективності боротьби з міжнародною злочинністю, Євроюст посилює координацію дій між національними поліцейськими й судовими органами, створюючи правоохоронним органам держав-членів ЄС умови для ефективної боротьби зі злочинністю.

Як орган, що відповідає за координацію, Євроюст може входити зі зверненнями до компетентних органів держав-членів ЄС із запитом про порушення кримінальних справ і притягнення до відповідальності за фактами конкретних злочинів, запитом про створення об'єднаних слідчих бригад тощо. Він покликаний надавати інформаційну підтримку при розслідуванні і заходах кримінального переслідування. Може запитувати, отримувати, зберігати, обробляти й передавати компетентним службам дані, що мають значення для розкриття злочинів, у тому числі дані особистого характеру про обвинувачених, потерпілих і свідків. Він покликаний розширити співробітництво держав ЄС у сфері кримінального права, що робить це агентство ключовим помічником Європейського Парламенту, Ради і Комісії, що наділяє Євроюст місією привілейованого партнерства з судовими магістратами, системою європейських судів і такими правоохоронними організаціями, як Європол та Європейський офіс по боротьбі зі шахрайством (OLAF). Євроюст є колективним органом, де представник кожної із країн має по одному голосу. Діяльність Євроюсту фінансується із загального бюджету ЄС, за винятком заробітної платні суддів, прокурорів і поліцейських, яка виплачується із бюджету держав-членів ЄС. У роботі Євроюсту без права голосу також бере участь Комісія ЄС.

Правові основи організації й діяльності Євроюсту містяться в Рішенні Ради ЄС від 28.02.2002 р. «Про створення Євроюсту з метою посилення боротьби з тяжкою злочинністю» [7]. Відповідно до цього Рішення, Євроюст є підрозділом-органом ЄС на правах юридичної особи.

Особлива увага в Рішенні приділяється обміну інформацією й обробці даних. Обробці даних особистого характеру присвячено ст.ст. 14–22 Рішення. Для реалізації своїх цілей Євроюст здійснює обробку даних особистого характеру автоматизованим шляхом або через складені вручну систематизовані дос'є. Задля цього створюється режим привілейованих відносин між Євроюстом і Європейською інформаційною мережею у сфері правосуддя. Євроюст повинен уживати необхідних заходів по захисту даних особистого характеру з тим, щоб він відповідав Конвенції Ради Європи від 28.01.1981 р. Для захисту даних устанавлюється посада упов-

новаженого по захисту даних, яким є один із членів персоналу Євроюсту, якого спеціально призначають для виконання відповідних обов'язків. Уповноважений наділяється незалежністю й самостійністю при виконанні своїх повноважень.

Для контролю за діяльністю Євроюсту щодо обробки й захисту даних особистого характеру створюється загальний контрольний орган із незалежним статусом. Цей контроль покликаний забезпечити захист даних і має право необмеженого доступу до всіх досьє, у яких обробляються дані особистого характеру. Членами цього органу, які призначаються державами-членами ЄС, можуть бути судді або інші особи з аналогічним рівнем незалежності.

Після набрання чинності Конституції Європейського Союзу (офіційна назва – Договір, що затверджує Конституцію для Європи [8]) здійснюються заходи ЄС у правоохоронній сфері, яким присвячено главу IV «Простір свободи, безпеки і правосуддя». Щодо всіх основних питань цієї сфери приймаються і будуть прийматись Європейські закони і Європейські рамкові закони, у тому числі, правові акти, які спрямовані на посилення наявних, діючих правоохоронних органів ЄС – Європол та Євроюсту. Обговорюється питання про заснування такого загальноєвропейського органу, як Європейська прокуратура. Створення такого органу передбачено Конституцією ЄС, яка закріплює правові засади створення Європейської прокуратури. Так, згідно зі ст. Ш-274 Конституції ЄС для боротьби зі злочинністю, яка посягає на фінансові інтереси Союзу, європейський закон Ради ЄС (що приймається одностайно після схвалення Європейським парламентом) може заснувати Європейську прокуратуру на основі Євроюсту. Європейська прокуратура, згідно з нормами Конституції ЄС за необхідністю у взаємодії з Європолом уповноважена здійснювати розслідування, кримінальне переслідування і віддання до суду учасників злочинних діянь, що посягають на фінансові інтереси ЄС. До її функцій належить обвинувачення по цих справах перед компетентними судами держав-членів ЄС, а також здійснення координації.

Поряд з цим, слід зауважити, що проект створення Європейської прокуратури був негативно сприйнятий такими державами-членами ЄС, як Великобританія та Ірландія, що не дозволяє офіційно оголосити про створення Європейської прокуратури.

Тому можна з упевненістю констатувати, що створені агентства Європол та Євроюст мають усі повноваження органів, що координують роботу правоохоронних установ усіх держав-членів ЄС при розслідуванні злочинів транснаціонального характеру.

Для України дослідження питань координації діяльності правоохоронних органів держав-членів ЄС, а також співпраці в галузі правоохо-

ронної діяльності є важливим в аспекті визначення оптимальних правових форм і механізмів майбутньої інтеграції до ЄС. Співробітництво України з ЄС у контексті європейської політики сусідства ґрунтується на чинному Плані дій ЄС у галузі юстиції та внутрішніх справ, схваленому 12.12.2001 р., а також Плані дій Україна – ЄС, який було підписано 21.02.2005 р. [9] та Плані дій Україна – ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, затвердженому 18.06.2007 р. на засіданні Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС. У зв'язку з цим, актуальним є аналіз правових основ та форм діяльності, у тому числі координації, європейських «національних» правоохоронних структур у сфері запобігання злочинності, з якими Україні потрібно мати ефективне співробітництво. Дослідження цих питань має особливе значення при вирішенні питань про приведення українського законодавства у відповідність із законодавством ЄС. Заслугують особливої уваги створений при Євроюсті зональний контрольний орган з незалежним статусом. Він здійснює контроль за діяльністю Євроюсту і зобов'язаний забезпечити дотримання вимог рішень Ради від 28.02.2002 р. про створення Євроюсту з метою боротьби із тяжкою злочинністю. Поряд з цим, у новому Законі України «Про прокуратуру» [10].

Питанням координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності приділено мало уваги. Тільки у ст. 25 Закону визначено, що прокурори, здійснюючи нагляд за додержанням законів органами, що проводять ОРД, дізнання та досудове слідство координують діяльність правоохоронних органів.

Висновки. Таким чином, можна констатувати недостатність, фрагментарність вітчизняного механізму регулювання координаційної діяльності, необхідність прийняття окремого законодавчого акта, який би регламентував різнобічні питання координації, адже рух у напрямі європейської інтеграції потребує узгодження національних процедур із європейськими механізмами багаторівневої взаємодії правоохоронних органів.

Використані джерела:

1. Право Європейського Союзу : [учебник для ВУЗов] / Под ред. С. Ю. Кашкина. – М. : Юрист. – 2004. – 925 с.
2. Convention Based on Article K.3 of the Treaty on European Union on the Establishment of a European Police Office [Текст]: EU .Brussels, 18 July 1995 SN 3549/95/ Official Journal of the European Communities.c.316. -1995. – 27 November. – P. 2–32.
3. JO. C. 357 du 13.12.2000. P.S.
4. JO. C. 389 du 12.10.2000. P.S.
5. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали // За заг. ред. проф. М. В. Буроменського. – Х. : Вид-во «ФІНН», 2010. – 392 с.
6. «Agreement between Euro just and Europol» // <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=agreements>.

7. The Council Decision from February, 28th, 2002 About creation Euro just with a view of strengthening of struggle against heavy criminality (2002/187/JAI) // http://www.eulaw.edu./documents/legislation/law_defence/evrojust.htm.

8. Конституция Европейского Союза: Договор, устанавливающий Конституцию для Европы (с комментариями). – М., 2005. – 124 с.

9. План дій Україна – Європейський Союз: європолітика сусідства [Електронний ресурс] : 02.02.2005 р. // Міністерство закордонних справ України : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>. – Заголовок з екрану.

10. Закон України «Про прокуратуру» – Х. : Одисей, 2014. –112 с.

Каркач П.М., Курочка Н.И. Некоторые правовые аспекты координационной деятельности правоохранительных органов государств Европейского Союза и Украины

В статье рассматриваются вопросы координационной деятельности правоохранительных органов государств-членов Европейского Союза и Украины. При этом главное внимание уделяется таким органам как Европол и Евроюст. Освещается роль Европола относительно предотвращения и контроля организованной преступности на территории Европы. Раскрывается сущность его координирующей функции, которая состоит из совместных действий компетентных органов стран-членов ЕС по предоставлению информации, оперативной и технической помощи в расследовании наиболее сложных проявлений организованной преступной деятельности. Констатируется недостаточность, фрагментарность отечественного механизма регулирования координационной деятельности правоохранительных органов. Обосновывается необходимость принятия отдельного законодательного акта, который бы регламентировал разносторонние вопросы координации, поскольку движение в направлении европейской интеграции требует согласования национальных процедур с европейскими механизмами многоуровневого взаимодействия правоохранительных органов.

Ключевые слова: *страны-члены ЕС, координация, Европол, Евроюст, Европейская Конституция.*

Karkach P.M., Kurochka M.Y. Some legal aspects of the coordination of the law enforcement bodies of the European Union and Ukraine

The article deals with the coordination of law enforcement agencies of the Member States of the European Union and Ukraine. The main attention is paid to such bodies as Europol and Eurojust. Highlights the role of Europol concerning the prevention and control of organized crime in Europe. The article reveals the essence of its coordinating functions, which consists of joint actions of the competent authorities of the countries-EU members to provide information, operational and technical assistance in the investigation of the most complex manifestations of organized crime.

Coordination takes place mainly in the form of regular contacts, liaison officers deployed in various member States of the EU, as well as through meetings

of heads of national departments liaison with Europol. For Ukraine, the study of coordination of activity of law enforcement bodies of member States of the EU, as well as cooperation in the field of law enforcement is an important aspect in determining the optimal legal forms and mechanisms for future integration in the EU. Cooperation of Ukraine with the EU in the context of the European neighbourhood policy is based on current EU action Plan in the field of justice and home Affairs approved 12/12/2001, as well as the action Plan Ukraine - EU, which was signed on 21.02.2005, and the action Plan Ukraine - EU in the area of justice, freedom and security, approved 18.06.2007 year at a meeting of the Council on cooperation between Ukraine and the EU. It is stated the failure, the fragmentation of the domestic regulatory mechanism coordinating the activities of law enforcement agencies. The necessity of adopting a separate law, which would regulate the versatile coordination, since the movement towards European integration requires harmonization of national procedures with the European multilevel mechanisms of interaction of law enforcement bodies.

Key words: *members of the European Union, coordination, Europol, Eurojust, the European Constitution.*

УДК 343.265

О.О. Книженко

**ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ
З ВИПРОБУВАННЯМ ТА УКЛАДЕННЯ УГОД
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ**

Розглянуто питання щодо можливості укладення угоди у кримінальному провадженні про корупційні злочини з угодженням звільнення від відбування покарання з випробуванням. На підставі аналізу норм Загальної частини КК України, сучасного антикорупційного законодавства, робиться висновок, що в разі вчинення корупційного злочину узгодити можна тільки покарання, його вид та розмір, однак звільнення від відбування покарання з випробуванням – ні. Частина 1 ст. 75 КК України прямо позбавляє суд можливості звільнити від відбування покарання з випробуванням особу, яка засуджується за корупційний злочин.

Ключові слова: *кримінальна відповідальність, звільнення від відбування покарання з випробуванням, корупція, корупційне правопорушення, корупційний злочин.*

Постановка проблеми. Протидія корупції на сьогодні є національним завданням номер один, на що наголошується в Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України. Також ним акцентовано увагу, що прийняття низки антикорупційних законів у 2014 р. започаткувало в Україні найбільш масштабну антикорупційну реформу, яка є системною [1, с. 158]. Передусім було прийнято такі основоположні закони, як «Про запобігання корупції», «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», «Про